

**NÆRMILJØETS INNVIRKNING PÅ FOLKS ØNSKE OM Å BLI
BOENDE PÅ EN BESTEMT Plass:
EN SAMMENLIGNING AV SUBJEKTIVE OG OBJEKTIVE
NÆRMILJØINDIKATORER FOR SOSIAL BÆREKRAFT**

FOLKEHELSEKONFERANSEN 2024

Benedikte Saxrud
Masteroppgave i folkehelsevitenskap
Fakultet for landskap og samfunn
NMBU

Sosialt bærekraftige lokalsamfunn

- Gode lokalsamfunn er essensielt for å fremmer god helse og livskvalitet
- Sosial bærekraft fokuserer på å skape steder som ivaretar menneskets behov og som fremmer helse og livskvalitet.
- Økt kunnskap om sosial bærekraft kan bidra til bedre planlegging av levende, trygge og sosialt bærekraftige lokalsamfunn.

Hva er sosial bærekraft?

Én definisjon er at sosialt bærekraftige lokalsamfunn er:

«steder hvor folk vil leve og jobbe, nå og i fremtiden. De møter de ulike behovene til nåværende og kommende beboere, ivaretar miljøet, og bidrar til livskvalitet. De er trygge og inkluderende, godt planlagte, bygde og drevet, og de tilbyr sjanselikheter og gode tjenester til alle»

(U.K. Whitepaper, 2003; oversatt av Hofstad & Bergsli, 2017, s. 58)

Mange ulike måleindikatorer som fokuserer på både fysiske og subjektive kvaliteter ved nærmiljøet

Den objektive utformingen av nærmiljøet kan stå for kun 16% av tilfredshet med nærmiljøet. Resten skyldes den subjektive opplevelsen av nærmiljøfaktorene og individuelle faktorer (Neal, 2021).

Formål og problemstilling

A person wearing a red shirt and a helmet is riding a bicycle on a dirt path. The background shows a sunset or sunrise with a cloudy sky and some greenery on the sides.

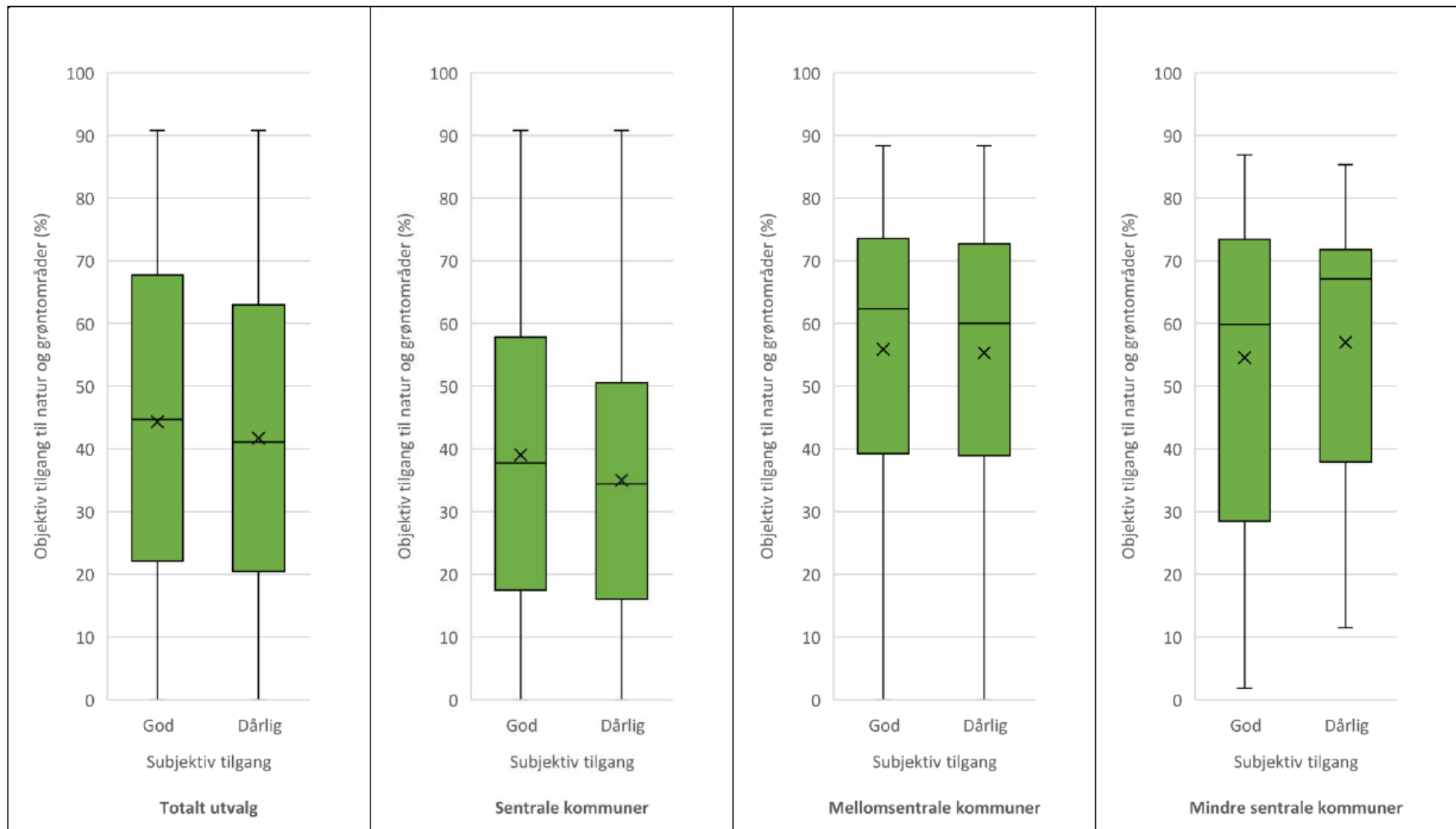
- Sammenligne objektiv og subjektiv tilgang til nærmiljøfaktorer, herunder natur og grøntområder, gang- og sykkelveier og offentlig transport.
- Undersøke hvordan tilgang til disse nærmiljøfaktorene er assosiert med tilfredshet med nærmiljøet som et sted å bo og leve, nå og i fremtiden.
- Undersøke hvordan sentralitet kan påvirke disse sammenhengene.

Metode

- **Folkehelseundersøkelsen i Viken i 2021:** 108 737 respondenter
- **Indikator for sosial bærekraft:** Selvrapporterte svar på tilfredshet med nærmiljøet som et sted å bo og leve, og i hvilken grad man ønsker å bli boende i fremtiden.
- **Subjektive nærmiljøindikatorer:** Selvrapporterte svar på opplevd tilgang til natur- og grøntområder, gang- og sykkelveier, og offentlig transport.
- **Objektive nærmiljøindikatorer:** Objektiv tilgang til natur- og grøntområder (prosentandel), gang- og sykkelveier (lengde pr km²), og offentlig transport (antall pr km²) for hvert postnummerområde.
- **Sentralitetsindeks** (sentrale kommuner, mellomsentrale kommuner, mindre sentrale kommuner).
- **Kovariater:** Sosiodemografiske variabler (alder, kjønn, utdanning, barn)
- **Analyser:** Deskriptiv statistikk og lineær regresjon.

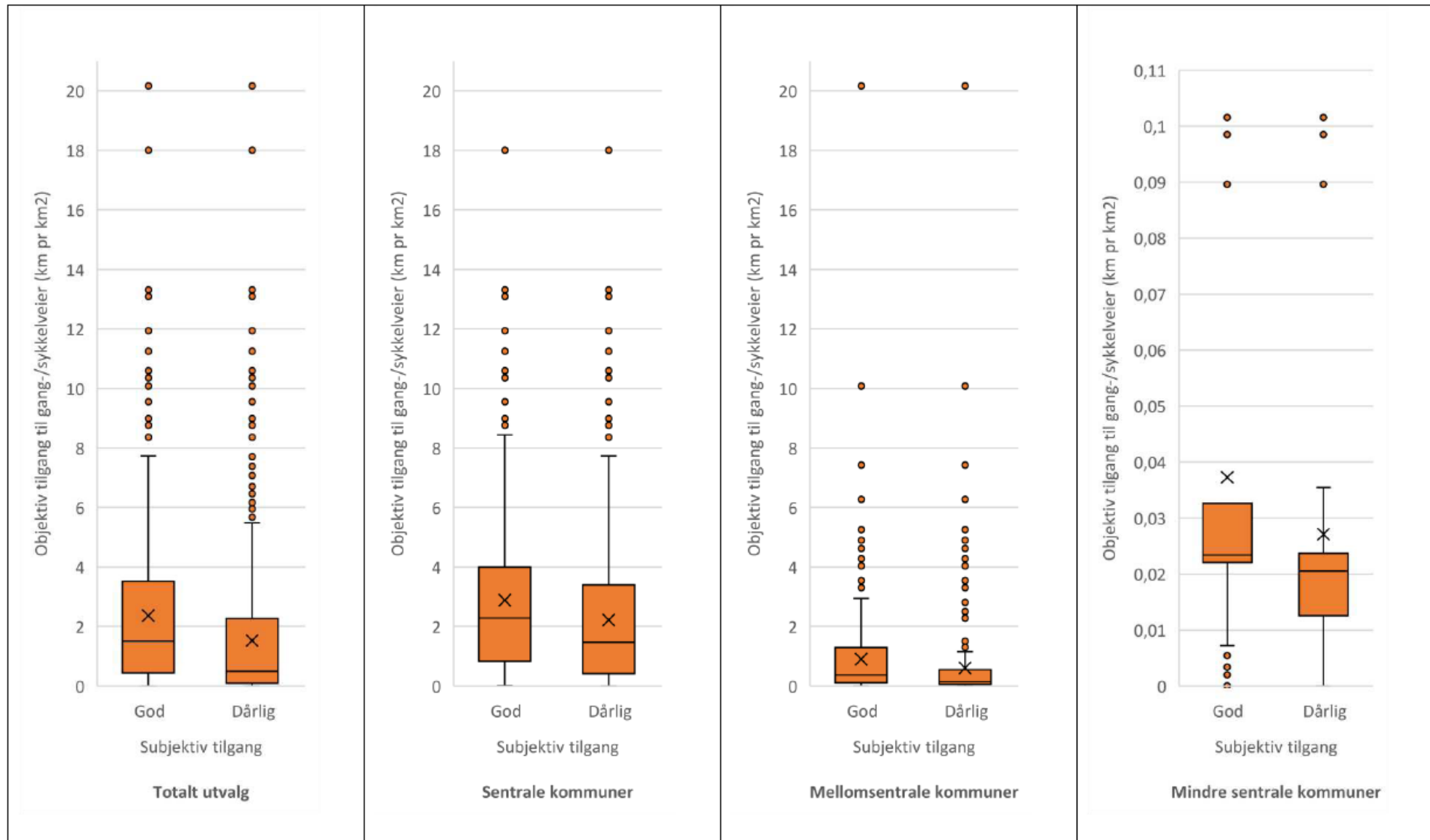
A scenic landscape featuring a gravel path on the left, a row of tall, slender trees in the middle ground, and a body of water on the right. The water reflects the trees and the sky. The scene is bathed in warm, golden light, suggesting late afternoon or early morning. A semi-transparent white box is overlaid on the right side of the image, containing text.

**Resultatene viste lite eller ingen samsvar
mellom subjektiv og objektiv tilgang til
nærmiljøfaktorene**

Fotnote: Boksplott med persentiler og gjennomsnitt (vist som x)

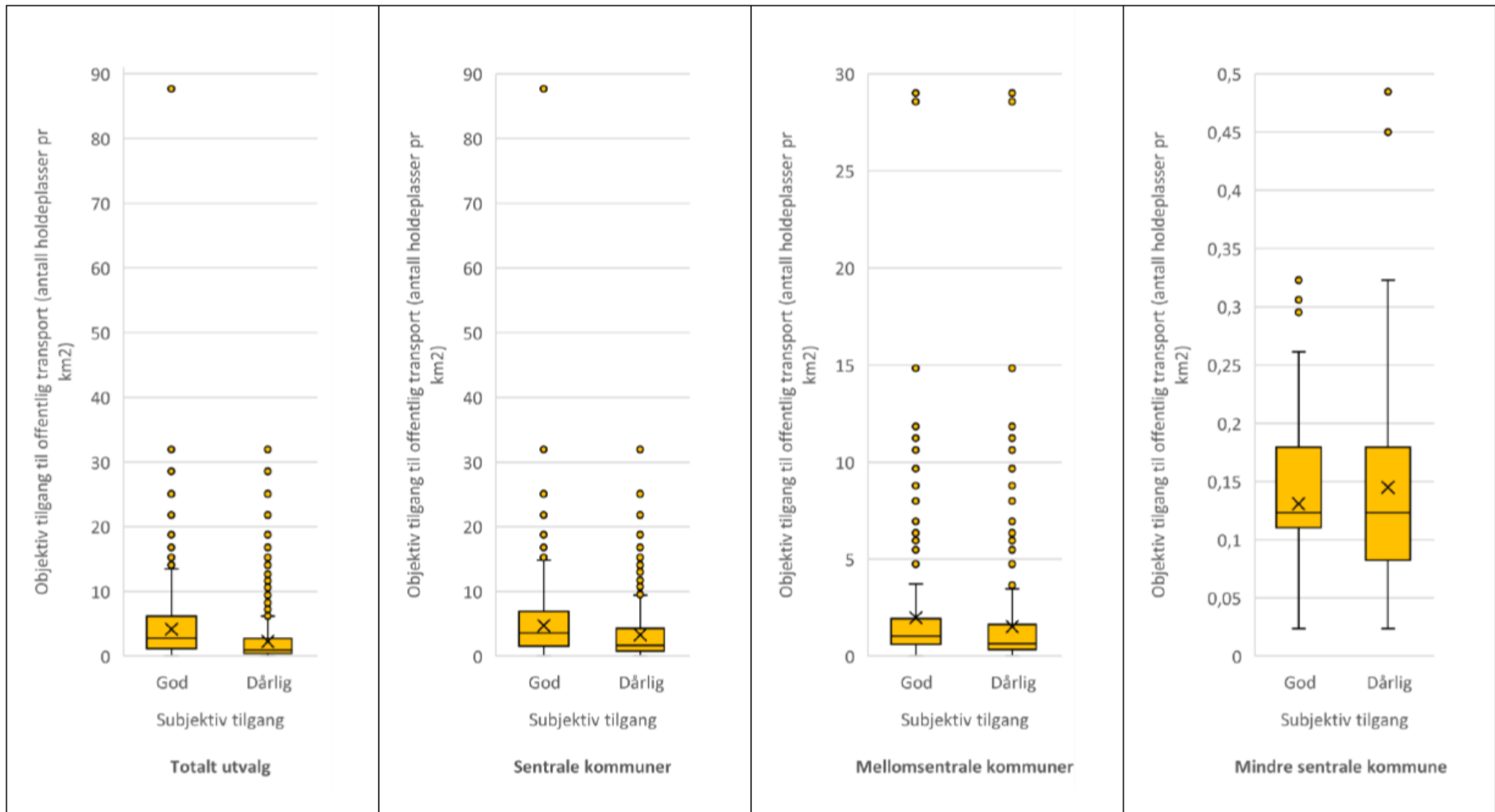
Figur 1 - Objektiv og subjektiv tilgang til natur og grøntområder stratifisert på sentralitet

Fotnote: Boksplott med persentiler, gjennomsnitt (vist som x) og uteliggere.

Figur 2 - Objektiv og subjektiv tilgang til gang- og sykkelveier stratifisert på sentralitet (merk at det er ulik skala for de ulike stataene)

Fotnote: Boksplott med persentiler, gjennomsnitt (vist som x) og uteliggere

Figur 3 - Objektiv og subjektiv tilgang til offentlig transport stratifisert på sentralitet (merk at det er ulik skala for de ulike stataene)

Sammenheng mellom tilgang til nærmiljøfaktorene og tilfredshet med nærmiljøet

Subjektiv tilgang

Signifikante positive sammenhenger mellom god subjektiv tilgang til alle nærmiljøfaktorene, og tilfredshet med nærmiljøet

- Natur- og grøntområder: $B = 1,53$ (95% KI: 1,49; 1,58)
- Gang- og sykkelveier: $B=0,37$ (95% KI 0,35; 0,40)
- Offentlig transport: $B=0,30$ (95% KI 0,27; 0,32)

Signifikante positive sammenhenger uavhengig av sentralitet, til tross for stor variasjon i den objektive tilgangen av spesielt offentlig transport og gang-/sykkelveier

Objektiv tilgang

Signifikante, men svært svake, negative sammenhenger mellom høy objektiv tilgang til natur og offentlig transport, og tilfredshet med nærmiljøet

- Natur- og grøntområder: $B = -0,004$ (95% KI: -0,005; -0,003)
- Gang- og sykkelveier viste ikke signifikante funn for totalutvalget, men signifikante funn etter stratifisering på sentralitet
- Offentlig transport: $B = -0,012$ (95% KI: -0,016; -0,007)

Gjennomgående svake, negative funn i alle sentralitetsklasser med unntak for tilgang til gang-/sykkelveier og offentlig transport i mindre sentrale kommuner

Mulige årsaker til lav samsvar mellom subjektiv og objektiv tilgang

- Fysiske barrierer som jernbaner, elver, motorveier
- Kvaliteten på nærmiljøfaktoren
- Manglende punktdata på respondentenes adresser
- Egne forventninger til nærmiljøet
- Egen bruk av nærmiljøfaktoren
- Helsetilstander og universell utforming

Konklusjon og implikasjoner

Oppsummert:

- Lite samsvar mellom subjektiv og objektiv tilgang.
- Subjektiv tilgang har stor betydning for tilfredshet med nærmiljøet som et sted å bo, nå og i fremtiden.
- Objektiv tilgang synes å ha en begrenset betydning.
- Sammenhengene endrer seg ikke nevneverdig ved stratifisering på sentralitet.

Implikasjoner:

- Subjektive vurderinger av fysiske kvaliteter i nærmiljøet, er svært viktig ved kommunal planlegging av sosialt bærekraftige lokalsamfunn.
- Planleggingen bør benytte slike subjektive indikatorer ved utforming og evaluering av tiltak for å skape et helsefremmende miljø der folk trives og ønsker å bli boende i fremtiden.
- Det er behov for å utforske disse sammenhengene i ulike kontekster og med mer differensierte metoder.

Referanser

Dempsey, N., Bramley, G., Power, S. & Brown, C. (2011). The social dimension of sustainable development: Defining urban social sustainability. *Sustainable Development*, 19(5), 289-300. <https://doi.org/10.1002/sd.417>

Hofstad, H. & Bergsli, H. (2017). *Folkehelse og sosial bærekraft – en sammenligning og diskusjon av begrepsinnhold, målsettinger og praktiske tilnærminger* (NIBR-rapport 2017:15). By- og regionforskningsinstituttet NIBR. <https://www.statsforvalteren.no/contentassets/39fa0364feca496fa13f95e600525f1e/rapport-nibr---folkehelse-og-sosial-barekraft.pdf>

Saxrud, B. (2024) *Nærmiljøets innvirkning på folks ønske om å bli boende på en bestemt plass: En sammenligning av subjektive og objektive nærmiljøindikatorer for sosial bærekraft* [Masteroppgave, Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet] <https://hdl.handle.net/11250/3148160>

U.K. Whitepaper. (2003). *Sustainable Communities: Building for the Future*. Office of the Deputy Prime Minister.

Bilder: Stockbilder, Microsoft Office.